

Evropské peníze: sedm let tabu pro české zdravotnictví?

MUDr. Milan Cabrnach, poslanec Evropského parlamentu, ODS, 22. května 2006

Čerpání z evropských peněz se stalo opravdovým hitem sezóny – a nejen této. Často mám pocit, že právě čerpání ze společných fondů je vlastním smyslem existence Evropské unie, důvodem ke vstupu do ní a mnohdy i jediným důvodem proč v ní zůstat.

Od června roku 2004, kdy jsem byl zvolen poslancem Evropského parlamentu, jsem se kromě nejbližších příbuzných a několika přátel nesetkal s nikým, kdo by v prvních větách rozhovoru nezmínil možnost čerpání evropských peněz. Snad nejčastější je otázka – nemáš nějakou inspiraci, nějaký projekt, na který by se daly sehnat evropské peníze? Většinou je úplně jedno, z jaké oblasti by projekt měl být – hlavně aby měl naději.

Ne členství v Evropské unii, ale právě představy, často značně naivní, o možnostech „zbohatnutí“ z evropských fondů modifikuje chování v naší společnosti. A nejen v naší české, ale tentokrát v naší evropské. Přístup Evropské unie je značně levicový, postavený na značné míře přerozdělování „cizích“ finančních prostředků.

Osobně se vždy obávám levicového přístupu k zacházení s cizími penězi. Vždy je třeba mít se na pozoru před těmi, kdo vědí lépe než my sami, co je a co není pro nás dobré. Právě pod tímto nebezpečným heslem nám socialisté berou velkou část námi vydělaných peněz, aby nám je záhy zase vrátili, ale pouze pod tou podmínkou, že je použijeme na jimi určené cíle.

Právě tak stanovováním priorit, cílů, operačních programů a směrů nám „moudří“ úředníci a politici určují, za jakých podmínek nám vrátí peníze, které od nás včera vybrali na daních a dalších odvodech. V případě evropských projektů navíc tímto způsobem určují, jak použijeme i ty prostředky, které nám zbyly, a to formou spolufinancování. podmínkou získání evropských peněz je totiž vždy podmínka k těmto evropským přidat část svých vlastních peněz. Dnes nalezneme mnoho obcí a měst, které už vůbec nerozhodují o svých financích, protože všechny takzvaně volné prostředky použijí na spolufinancování projektů (které možná vůbec neplánovali).

V atmosféře přicházejících evropských peněz a dalších grantů a projektů vidíme stále častěji, že nejúspěšnější na trhu není ten, kdo nabízí nejlepší (v kvalitě a ceně) zboží či službu, ale ten, kdo umí předložit nejlepší projekt, kdo ví kam, komu a kdy. Společnost oceňuje úspěchem ty, kdo jí přináší užitek. V tomto absurdně deformovaném prostředí společnost (zastoupená úředníky, v našem případě bruselskými) oceňuje ty, kdo nejlépe splnili představy těchto úředníků o tom, co je pro občany nejprospěšnější. Často tito úředníci posoudí, co je nejlepší pro občany země, ve které sami v životě nikdy nebyli...

Mým cílem není plakat, ale změnit stávající stav věcí. Vrátit Evropskou unii, které byla s nadsázkou řečeno ukradena socialisty, k její původní prospěšné a smysluplné podobě, vrátit se k základním svobodám pohybu zaměstnanců a osob, zboží a kapitálu, k myšlence spolupráce, ze které mají prospěch všichni, společného prostoru, ve kterém je život a podnikání lepší. Svou prací v Evropském parlamentu usiluji o zastavení socializujících trendů a před příštími volbami do Evropského parlamentu budu usilovat o to, abychom našli ve všech zemích politické partnery se stejnými názory, ve volbách získali potřebnou většinu a otočili evropským kormidlem zpět, tedy doprava.

Evropské fondy v letech 2007 až 2013

Během plenárních zasedání Evropského parlamentu v týdnu od 15. května 2006 byl ve Štrasburku schválen finanční výhled, tedy jakýsi rozpočet Evropské unie na roky 2007 až 2013.

Evropské fondy se soustředí na realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Tato politika se snaží zmenšit nerovnost mezi regiony v úrovni jejich rozvoje. Tři cíle strukturálního financování pro roky 2007 až 2013 jsou stanoveny jako infrastruktura, inovativní kapacity a lidské zdroje. Dále se politika hospodářské a sociální soudržnosti soustředí na zvyšování hospodářské a sociální soudržnosti mezi členskými státy Evropské unie.

Nástrojem pro strukturální financování jsou Fond soudržnosti, Fond regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti a Fond regionální spolupráce. Podmínkou pro čerpání z těchto fondů je hrubý domácí produkt v regionu nižší než 75% průměrného HDP v Evropské unii.

Rozhodovací proces při čerpání ze strukturálních fondů zahajuje Evropská komise, která navrhla Strategický rámec společenství. Tento dokument, který schvaluje Rada EU a Evropský parlament, stanoví rámcové priority strategického rozvoje Společenství. V tomto dokumentu tedy instituce EU sdělují občanům členských zemí, co je pro ně dobré, tedy za jakých podmínek jim případně jejich peníze budou vráceny.

Schválení Strategického rámce společenství Evropským parlamentem je jediným a posledním okamžikem, kdy může poslanec Evropského parlamentu ovlivnit čerpání ze strukturálních fondů. Obecně se setkávám s omylem, podle kterého mají poslanci Evropského parlamentu možnost ovlivnit čerpání evropských peněz ve prospěch své země. Rozhodně tomu tak není.

Zásadní úlohu hrají národní vlády, které navrhnou Evropské komisi Národní strategický referenční rámec. V tomto dokumentu určuje národní vláda, které z nabídnutých priorit Společenství jsou v souladu se strategickým plánem rozvoje země. Národní strategický rámec následně schválí Evropská komise (která nějakým způsobem ví lépe, než národní vláda, co je pro tu kterou zemi dobré). Pro celé období je NSRR nepřekročitelný. Nikdo vám sice nezaručí, že na projekty odpovídající tomuto rámci evropské peníze získáte, ale jisté je, že na projekty v oblastech nezapsaných v NSRR peníze získat nemůžete.

Zdravotnictví jako priorita

Zdravotnictví je bezesporu prioritou nejen v České republice, ale i ve všech ostatních členských zemích Evropské unie a v Evropské unii samotné. Všechny země EU se musí v nejbližších letech, tedy v letech schválení finanční perspektivy, vypořádat se společnými výzvami, kterým společně čelíme. Těmito výzvami jsou stárnutí populace, nové technologie v prevenci, diagnostice a léčbě a rostoucí očekávání občanů, spojené také s jejich pohybem po členských zemích EU.

Ve strategickém rámci společenství se pochopitelně zdravotnictví objevuje jako jedna z deseti priorit, na které lze strukturální finance čerpat. Mezi těmito prioritami nalezneme prevence zdravotních rizik, infrastrukturu ve zdravotních službách a vzdělávání a školení zdravotnických pracovníků. V oblastech infrastruktury se objevují screening, diagnostika i léčba, možnosti financování zdravotnických technologií, podpora center primární péče a podpora využívání komunikačních a informačních technologií.

Členské země ze strukturálních fondů pochopitelně pro zdravotnictví ze strukturálních fondů čerpají, a rozhodně ne málo. Existuje několik desítek velice zajímavých a inspirujících projektů, které byly ve zdravotnictví financovány ze strukturálních fondů. Můžeme nalézt celou řadu inspirací pro projekty v následujícím finančním období.

Je opravdu důvod směřovat strukturální fondy EU do oblasti zdravotnictví? Samozřejmě, nalezneme celou řadu strukturálních rozdílů, které jsou dostatečným důvodem pro čerpání ze strukturálních fondů pro zdravotnictví. Známostí jsou velké rozdíly v objemu financí, které jednotlivé země do zdravotnictví vydávají, a to jak v relaci k jejich HDP, tak v absolutních částkách. Statistika popisuje značné rozdíly v nemocnosti, délce dožití, úmrtnosti a dalších parametrech, popisujících zdravotnictví a jeho úspěšnost. Řada těchto rozdílů je výsledkem strukturálních rozdílů ve zdravotnictví mezi jednotlivými regiony.

Financování zdravotnictví ze strukturálních fondů má svůj význam i pro hospodářský rozvoj. Výsledkem lepšího zdravotnictví je vyšší produktivita práce, nižší nemocnost, větší zaměstnanost, zvýšení průměrného věku odchodu do důchodu, větší ekonomická stabilita zdravotních systémů a v neposlední řadě i větší zajímavost regionu pro příští investory.

Zdravotnictví není prioritou pro českou vládu

Přesto, že zdravotnictví je snad nejvíce frekventovaným tématem nejen posledních dvou předvolebních kampaní, ale i všeobecných společenských diskusí, překvapivě se vůbec neobjevuje v požadavcích, které vláda ČR připravuje pro čerpání ze strukturálních fondů Evropské unie.

V návrhu Národního strategického referenčního rámce 2007 až 2013 se téma zdravotnictví jako takové nevyskytuje. Zmínku o zdravotnictví, zdravotně sociálních službách, zdravotnímu stavu obyvatel, veřejné správě ve zdravotnictví a přeshraniční spolupráci v oblasti zdravotnické informatiky v rozsáhlém materiálu sice nalezneme, ale ty nemají podstatný význam. Ve „vizi ČR po roce 2013“ materiál sice popisuje ČR jako zemi s rozvinutým systémem sociálně zdravotní péče, ale ani v nejmenším nenaznačuje, jak se k tomuto ideálu chceme dostat a dokonce snad zda za tímto účelem hodláme čerpat ze strukturálních fondů.

Sejně tak v materiálu Evropské zdroje v letech 2007 až 2013, který předložilo Ministerstvo pro místní rozvoj odpovědné za koordinaci čerpání z evropských fondů vládě, není zdravotnictví obsaženo. Tento materiál popisuje oblasti, pro které chce ČR evropské zdroje čerpat, a mezi nimi zdravotnictví zcela chybí.

Pokud se nic nezmění (a prostoru pro změnu již není mnoho), nebude Česká republika moci pro zdravotnictví čerpat téměř žádné prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie.

Naše vláda zcela nepochopitelně a bezdůvodně rezignovala na možnost čerpat pro zdravotnictví evropské peníze. Příčinou je fatální selhání ministra zdravotnictví, který v „bitvě ministrů“ o operační programy a evropské peníze prohrál, a to zcela. Nebylo by divu, v případě vládního nováčka, pokud by byl poražen matadory kalibru Buzková, Škromach, Urban, Martínek, Šimonovský či Ambrozek. Neomluvitelné je, že ministr Rath do bitvy ani nenastoupil.

Celou situaci avizovali odborníci již počátkem jara 2006. Osobně jsem se dopisem obrátil na ministry Martínka a Ratha a na předsedu vlády Paroubka 10. března 2006 a varoval jsem je před kritickým podceněním potřeb českého zdravotnictví. Bohužel bez jakéhokoli efektu. Otázkou pro analytiky zůstane, proč se ministr Rath vůbec nepokusil evropské peníze pro zdravotnictví získat. Možná byl příliš zaneprázdněn tiskovými konferencemi, osobními útoky, personálními čistkami či předvolebními aktivitami pražského lídra. Pro české zdravotnictví však ani jeden z těchto argumentů není relevantní. Ministr ve své roli prostě selhal a nyní vážně hrozí, že české zdravotnictví zůstane popelkou v čerpání evropských peněz a jeho konkurenceschopnost se zdravotnictvími dalších členských zemí dále poklesne.

Vinu spolu s ministrem Rathem nese ministr Martínek, který namísto aby návrhy koordinoval a vyvážil, připustil nerovnoměrné a nespravedlivé rozdělení českých požadavků ve prospěch „dravějších“ resortů a schopnějších ministrů. Spolu s ním samozřejmě i předseda vlády, který prostě ze své funkce musí dbát na to, aby některý resort nebyl poškozen na úkor ostatních.

Věřím, že seminář uspořádaný 24. května 2006 CERGE-EI v národohospodářském ústavu může ještě na poslední chvíli aktivizovat každého, kdo cítí skutečnou odpovědnost za rozvoj zdravotnictví. Pokud to bude možné, rád osobně podpořím změnu národních priorit ve prospěch zdravotnictví a rád v tomto smyslu v mezích svého mandátu pomohu při schvalování těchto priorit Evropskou komisí v Bruselu.